

Sygn. akt I USK 412/21

POSTANOWIENIE

Dnia 17 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania B. N. B.
przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
w W.
o ustalenie stopnia niepełnosprawności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 maja 2022 r.,
skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w P.
z dnia 21 września 2020 r., sygn. akt VI Ua (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w P.)
na rzecz radcy prawnej B. Z. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł
podwyższoną o stawkę podatku VAT tytułem zwrotu kosztów
nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z
urzędu.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 września 2020 r., sygn. akt VI Ua (...) Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację odwołującej się B. N. B. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z 20 marca 2020 r., sygn. akt IV U (...), którym Sąd pierwszej instancji oddalił odwołanie od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w W. z 22 stycznia 2018 r.

B. B. wniosła odwołanie od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w W. z 22 stycznia 2018 r., kwalifikującego ją do lekkiego stopnia niepełnosprawności. Podniosła, że decyzja organu rentowego jest dla niej krzywdząca i nie uwzględnia złożoności zespołów chorobowych, które zostały u niej stwierdzone. Odwołująca się wskazała na brak analizy dokumentacji medycznej przez komisję, a także na swoje liczne dolegliwości bólowe, potrzebę pomocy fizycznej i psychicznej w pełnieniu ról społecznych. Odwołująca się podkreśliła, że ma zdiagnozowanych pięć schorzeń.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu swojego stanowiska podał, iż orzeczenie zostało wydane na podstawie dokumentacji medycznej, badania osoby zainteresowanej przez lekarza przewodniczącego składu orzekającego oraz oceny sporządzonej przez doradcę zawodowego. Organ wskazał, że skład orzekający Zespołu uznał, iż odwołująca się jest osobą niepełnosprawną w stopniu lekkim, okresowo do 31 grudnia 2019 r., według schorzeń oznaczonych symbolem przyczyny niepełnosprawności 05-R i 10-N, a schorzenia udokumentowane w toku postępowania nie dają podstaw do określenia niepełnosprawności w stopniu wyższym niż lekki.

Wyrokiem z 20 marca 2020 r., sygn. akt IV U (...) Sąd Rejonowy w P. oddalił odwołanie.

Apelację od tego wyroku wniosła odwołująca się, zarzucając mu brak obiektywnej oceny jej stanów chorobowych w oparciu o obszerną dokumentację medyczną.

Sąd Okręgowy uznał apelację za nieuzasadnioną.

Sąd drugiej instancji wskazał, że w postępowaniu sądowym ocena stopnia niezdolności do pracy wymaga zasięgnięcia wiadomości specjalnych. Podstawowym dowodem w sprawach o ustalenie stopnia niepełnosprawności jest dowód z opinii biegłego. W takich sprawach sąd nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego, jeśli jest ona prawidłowa. Merytoryczna wartość opinii podlega ocenie z uwzględnieniem kryteriów dla tego rodzaju dowodu, takich jak poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania

sformułowanego stanowiska, stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej.

Z punktu widzenia powyższych kryteriów dokonana przez Sąd Rejonowy ocena materiału dowodowego, zdaniem Sądu Okręgowego, nie nasuwa zastrzeżeń. Biegli o specjalnościach odpowiadających schorzeniu odwołującej się: neurolog i ortopedzi dokonali analizy jej stanu zdrowia. Od strony metodologicznej sporządzone w sprawie opinie uwzględniają treść dokumentów załączonych do akt sprawy, w tym dokumentacji medycznej. Zespół biegłych: neurolog i ortopeda poddali odwołującą również badaniu, którego przebieg dokładnie opisali. W oparciu o powyższe dane określili charakter i poziom zaawansowania rozpoznanych u niej schorzeń, dokonując przy tym ich celowej kwalifikacji, w sposób niebudzący wątpliwości. Powoduje to, że wywiedzione przez biegłych wnioski końcowe, tak pod względem rozpoznanych u odwołującej się schorzeń, jak i ich wpływu na ocenę stopnia jej niepełnosprawności są rzetelne i spójne.

Z opinii łącznej biegłych neurologa i ortopedy wynika, że zgłaszane przez odwołującą się objawy chorobowe w większości nie potwierdzają się w badaniach klinicznych, a obecnie ograniczenia statycznie - dynamiczne narządu ruchu są niewielkie. Jak podali biegli, badana porusza się swobodnie, bez utykania i bez użycia laski, nie ma ograniczenia zasięgu chodu, ma zachowaną pełną zdolność chwytną i manipulacyjną kończyn górnych. Ubytki neurologiczne są śladowe i dotyczą zaburzeń czucia powierzchniowego na kończynie dolnej prawej. Ich zdaniem na czoło wysuwają się u odwołującej objawy psychosomatyczne, a nie wynikające z patologii strukturalnej narządu ruchu i obwodowego układu nerwowego. Podali, że istniejące schorzenia i stopień ich naruszenia pozwalają na zaliczenie odwołującej się do osób z lekkim stopniem niepełnosprawności z przyczyn ortopedycznych i neurologicznych. Natomiast biegły ortopeda R. A. odwołując się do ustawowej definicji umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wyraźnie wskazał, że odwołująca się nie wymaga czasowej albo częściowej pomocy innych osób w pełnieniu ról społecznych, nie jest niezdolna do pracy lub zdolna jedynie w warunkach pracy chronionej. Jego zdaniem zmiany opisywane w badaniach obrazowych mają niewielki stopień nasilenia, są powszechne w grupie wiekowej odwołującej się, a z dokumentacji nie wynika, aby powodowały one

podrażnienie ani uszkodzenie układu nerwowego, ani też istotne upośledzenie funkcji. W opinii uzupełniającej biegły ten wskazał, że nie stwierdzano u odwołującej się w czasie wcześniej wykonanych badań zaburzeń chodu, objawów uszkodzenia układu nerwowego, jakiegokolwiek ograniczenia funkcji kończyn górnych. W jego opinii rozpoznane schorzenia nie powodują istotnych ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu, a głębokie poczucie choroby przy niewielkich odchyleniach od stanu prawidłowego nie może być podstawą do zmiany kwalifikacji orzeczniczej. W opinii uzupełniającej zespół biegłych neurolog i ortopeda ustosunkowali się do nowej dokumentacji medycznej złożonej przez odwołującą się w trakcie postępowania sądowego podnosząc, że nie wnosi ona nic istotnego, co mogłoby wpłynąć na zmianę ich stanowiska zawartego w opinii głównej. Dokumenty te potwierdzają i doprecyzowują postawione wcześniej rozpoznanie przewlekłych schorzeń ortopedycznych i neurologicznych, ale nie stwierdzono w nich gwałtownego, istotnego pogorszenia stanu funkcjonalnego narządu ruchu odwołującej się.

Sąd Okręgowy ocenił, że z treści opinii biegłych nie wynika, aby u odwołującej się występowało takie naruszenie sprawności organizmu, które czyni ją niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych. Z apelacji i wcześniejszych pism odwołującej się wynika, że pozostaje czynna zawodowo i wykonuje pracę w dużej korporacji, do której dojeżdża samodzielnie. Okoliczność, że wcześniej przez 3 lata była zaliczana do osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz głębokie poczucie choroby bez pokrycia w obiektywnych wynikach badań nie są wystarczającą podstawą do dalszego zakwalifikowania wnioskodawczym do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Ubezpieczona nie podniosła żadnych rzeczowych argumentów, które mogłyby czynić opinie biegłych niewiarygodnymi. Nie wniosła również o powołanie biegłych innych specjalności.

Sąd odwoławczy wskazał, że standardy w zakresie kwalifikowania oraz postępowania dotyczącego orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności określone zostały w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o

niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. Nr 139, poz. 1328), a opinie biegłych lekarzy są z nimi zgodne. Analiza treści wskazanego rozporządzenia w części dotyczącej zakresu naruszenia sprawności organizmu, jaki bierze się pod uwagę przy kwalifikowaniu do poszczególnych stopni niepełnosprawności oraz analiza treści opinii biegłych, w ocenie Sądu Okręgowego wskazują na trafność rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji.

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy dokonał ustaleń faktycznych w sposób niewadliwy, a zebrane dowody ocenił i rozważył wszechstronnie i przekonująco, przyjmując na podstawie opinii biegłych, że wnioskodawczyni ze względu na stopień naruszenia sprawności organizmu nie spełnia warunków do zaliczenia jej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, natomiast zachodzą podstawy do zaliczenia jej do lekkiego stopnia niepełnosprawności. Natomiast okoliczność podjęcia przez odwołującą leczenia psychiatrycznego już po wydaniu zaskarżonego wyroku może wskazywać na pogorszenie stanu zdrowia i stanowić podstawę do złożenia nowego wniosku do Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności o zmianę stopnia niepełnosprawności.

Apelacja nie zdołała zdyskwalifikować wartości dowodowej sporządzonych w sprawie opinii. Reasumując, Sąd drugiej instancji uznał, iż Sąd pierwszej instancji przeprowadził w rozpoznawanej sprawie postępowanie dowodowe w sposób rzetelny, zaś zgromadzony w jego toku materiał dowodowy poddał ocenie odpowiadającej dyrektywom wynikającym z art. 233 k.p.c. Ustalony w sprawie stan faktyczny w całości stanowił więc podstawę do oceny prawidłowości norm prawa materialnego. Wobec powyższego wydany w sprawie wyrok jest prawidłowy pod względem faktycznym i prawnym, dlatego też apelacja na podstawie art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną odwołująca się w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) oraz pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Strona skarżąca wskazała, że w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, polegające na potrzebie wyjaśnienia dopuszczalności przyjmowania za własne przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, w sytuacji zgłoszenia w apelacji zarzutu sprzeczności ustaleń faktycznych, oraz czy w związku z tym wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. nakaz rozważenia zarzutów apelacji nie skutkował obowiązkiem przeprowadzenia przez Sąd Okręgowy własnej oceny materiału dowodowego w zakresie zgłoszonego zarzutu, która powinna znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku.

Ponadto, strona skarżąca podniosła, że znacznym stopniem niepełnosprawności określane jest upośledzenie sprawności organizmu skutkujące niezdolnością do pracy i potrzebą stałej bądź długotrwałej opieki, ponieważ samodzielna egzystencja nie jest możliwa. Natomiast umiarkowanym stopniem niepełnosprawności nazywane jest upośledzenie organizmu, przez co osoba ta jest całkowicie bądź częściowo niezdolna do pracy. Jednocześnie wymagająca częściowej lub czasowej pomocy w egzystowaniu. W ocenie odwołującej się w przedmiotowej sprawie skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż orzekające w sprawie sądy nie ustaliły aktualnego stanu zdrowia odwołującej się, która wskazywała na liczne dolegliwości zdrowotne oraz brak analizy dokumentacji medycznej oraz wskazywała, iż potrzebuje pomocy fizycznej i psychicznej osób trzecich w pełnieniu ról społecznych. W związku z czym skarga kasacyjna jest uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności

wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu

(por. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Nie sposób uznać w niniejszej sprawie, aby skarżąca wykazała występowanie tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem w skardze kasacyjnej, poza sformułowaniem zagadnienia prawnego, nie przedstawiono jakiegokolwiek argumentacji prawnej, która uzasadniała by, że w niniejszej sprawie rzeczywiście wyłoniło się istotne zagadnienie prawne. Należy zwłaszcza zwrócić uwagę, że przedstawiony w skardze kasacyjnej problem doczekał się już bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego, tym bardziej zatem, należało przedstawić argumenty przemawiające za tym, że mimo tego dorobku, w związku z podniesionym zagadnieniem wyłaniają się istotne problemy, wymagające interwencji Sądu Najwyższego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto także, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o

ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono żadnej argumentacji, która mogłaby przemawiać za przyjęciem, że skarga kasacyjna jest w niniejszej sprawie oczywiście uzasadniona. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w tej części stanowi jedynie polemikę ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji i próbę podważania dokonanej przez ten Sąd oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu ustalono na podstawie § 15 ust. 2 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68).